

N:o 36.

Ank. till Riksd. Kansli den 12 Mars 1879, kl. 5 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående pension å allmänna indragningsstaten för framlidne Lektorn Frans Wilhelm Hultmans efterlemnade barn; Gifven Stockholms slott den 7 Mars 1879.

Hos Kongl. Maj:t har i nådig åtanke kommit, huruledes Lektorn vid Stockholms gymnasium Frans Wilhelm Hultman, hvilken den 19 sistförflutne Februari med döden afgått, icke blott på ett synnerligen framstående sätt uppfyllt sitt lärarekall, utan ock med stor oegennyttia i flerfaldiga uppdrag gått offentliga myndigheter till handa med vidlyftiga arbeten; och vill Kongl. Maj:t, med åberopande af hvad till protokollet öfver ecklesiastikärenden för denna dag blifvit i ämnet utförligare anfördt, i nåder föreslå Riksdagen, att Lektor Hultmans efterlemnade barn, sönerne Erik och Ivar samt döttrarne Siri och Esther — mot det att sterbhuset ej mindre aflemnar till Kongl. Civildepartementet alla de af Hultman efterlemnade papper och handlingar, som höra till den honom uppdragna, men icke till slut bragta utredningen af frågan om det svenska sjöförsäkringsväsendets ordnande, än ock afstår från möjligen förefintliga anspråk på ersättning för förskjutna kostnader i och för denna fråga hörande arbeten — må uppföras å allmänna indragningsstaten till åtnjutande af pensioner till belopp af 300 kronor årligen för hvar och en af dem, att utgå från den 1 Maj innevarande år och till dess att de fyllt 21 år.

Bih. till Riksd. Prot. 1879. 1 Saml. 1 Afd. 16 Häft.

Hit hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande Utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

Carl Gustaf Malmström.

Utdrag af protokollet öfver Ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 7 Mars 1879.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre *De Geer*.
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena *Björnstjerna*,
Statsråden: Herr *Lagerstråle*,
Thyselius,
Lovén,
Friherre *von Otter*,
Forssell,
Rosensvärd,
von Steyern och
Malmström.

18:o.

Föredragande Departementschefen yttrade derefter i underdånighet:

Lektorn vid Stockholms gymnasium Frans Wilhelm Hultman afled den 19 nästlidne Februari, efterlemnande fyra redan förut moderlösa

barn, sönerne Erik 11 år, Ivar 9 år, och döttrarne Siri 13 år och Esther 8 år. Bouppteckningen har ännu icke hunnit i laga ordning verkställas, men af den förberedande utredningen har visat sig, att ingen annan behållning är att påräkna, än en del af ett högst anspråkslöst bohag.

Det torde vara i vida kretsar bekant, att Lektor Hultman i sin nära tjuguariga läroverksamhet dels vid Stockholms gymnasium, der han efter en tids föregående vikariat utnämndes till lektor den 24 Augusti 1860, dels vid högre lärarinneseminariet, åt hvilket han med den hänfivenhet och pligttrohet, som i så hög grad utmärkte honom, egnat en elfvaårig verksamhet, utvecklat både ett nit, mera oegennyttigt och sjelfuppoftande, än som af en hvar kan fordras, och en lärareskicklighet, som gått vida utöfver det vanliga måttet. Men han har derjemte icke blott utöfvat ett förtjenstfullt författarskap, hufvudsakligast i den matematiska undervisningens intresse, utan äfven med en sällsynt beredvillighet åtagit sig och med den största noggrannhet utfört en mängd honom meddelade offentliga uppdrag, der hans insigter i den så kallade politiska aritmetiken särskildt behöfde tagas i anspråk.

Sålunda har han haft förtroendet af följande särskilda uppdrag och förordnanden:

Kongl. Maj:ts förordnande af den 29 April 1869 att vara ledamot i en kommission för granskning af läroböcker inom den matematiska och naturvetenskapliga undervisningens område;

Förordnande af den 2 Juni 1870 att såsom särskildt tillförordnad ombud för Departementschefen inom Civildepartementet taga kännedom om försäkringsbolagen Skandias och Sveas räkenskaper och handlingar med afseende på deras ställning till försäkringstagarne;

Kongl. Maj:ts förordnande af den 8 November 1872 att vara ledamot i komitén för uppgörande af förslag till presterskapets enke- och pupillkassa;

Kongl. Maj:ts förordnande af den 15 Maj 1874 att taga kännedom om samtliga svenska sjöförsäkrings- och återförsäkringsaktiebolags räkenskaper och handlingar och deröfver afgifva utlåtande;

Kongl. Maj:ts förordnande af den 6 November 1874 att vara ledamot i direktionen för presterskapets enke- och pupillkassa;

Kongl. Maj:ts förordnande den 25 September 1874 att vara ledamot i komitén för bildande af en pensionsanstalt för folkskolelärares enkor och barn m. m.;

Kongl. Maj:ts förordnande den 4 November 1876 att jemte två andra utarbete förslag till reglemente för en pensionsinrättning för elementarlärares enkor och barn, sedan Hultman förut på anmodan af

chefen för Ecklesiastikdepartementet uppgjort grunderna för en sådan pensionsinrättning;

Kongl. Maj:ts förordnande af den 3 Maj 1878 att vara ledamot i en komité, som hade att verkställa utredning af väckt fråga om förbättring af lönevilkoren för lärare vid rikets allmänna elementarläroverk, pedagogier, folkskolelärareseminarier samt det högre lärarinneseminariet.

Dessutom har Lektor Hultman, på derom erhållen anmodan,

dels mot, dels utan ersättning tillhandagått 1870, 1876 och 1878 års statsrevisorer med beräkningar af effektiva räntan å lån, upptagna af Riksgäldskontoret;

år 1872 granskat det då af komiterade utarbetade förslag till pensionering af statens jernvägstrafiks tjänstemän och betjente samt deras enkor och barn;

biträdt Justitiedepartementet med att utarbета lifrättetabeller, »afsedda att underlätta tillämpningen af stadganden angående sättet för utmätt fast egendoms försäljning i vissa fall»;

äfvensom utan någon slags ersättning dels såsom revisor, dels för öfrigt genom råd och anvisningar under en följd af år biträdt svenska lärarinnornas pensionsförening, som väsentligen genom hans vägledning vunnit en fullt betryggad ställning.

Med denna uppräknig har jag icke uttömt raden af de allmänna uppdrag, som Hultman åtagit sig. Fullmäktige i Riksbanken, direktionen för Civilstatens pensionsinrättning, Göta kanaldirektion, häradshöfdingarnes, landssekreterarnes och landskamrerarnes pensionsförening, Kongl. Telegrafstyrelsen hafva ock tagit hans biträde i anspråk för utförande af kalkyler och undersökningar, mest rörande pensionsinrättningar.

Några veckor före sitt sista insjuknande åtog sig Hultman, på anmodan från Ecklesiastikdepartementet, att verkställa beräkningar rörande en ifrågasatt förändring i organisationen af folkskolelärnarnes enke- och pupillkassa, ett uppdrag, som döden hindrade honom att fullgöra. Möjligen har han i ännu andra, af mig icke kända, fall biträdt offentliga myndigheter med sitt arbete. Det var i allmänhet hans vana att icke draga sig undan för något arbete, som man af honom äskade.

Af ofvanstående visar sig, att Hultman för det allmänna ådagalagt en så omfattande verksamhet, att den med skäl synes kunna vara förtjent af ett särskildt erkännande från statens sida. Det lider intet tvifvel att en man med Hultmans skarpsinne och flit, och i synnerhet med hans utmärkta begåfning för ett visst slag af arbete, som just i våra dagar varit synnerligen efterfrågadt, skulle hafva kunnat bereda sig stora inkomster och lemnat en vacker förmögenhet efter sig. Men Hultman var

för anspråklös för att taga betaldt så som han skulle hafva kunnat. I de fall, då ersättning lemnats honom för hans arbete, synes denna ersättning i allmänhet hafva utgått efter vanliga grunder, utan att någon särskild hänsyn tagits till det högre värde, hans alldeles speciella insigter i den politiska aritmetiken med skäl kunde anses ega. Men om det redan häraf skulle synas tillbörligt, att för hans ådagalagda förtjenster någon fördel borde af staten beredas hans medellösa barn, så förefinnes för en sådan åtgärd ytterligare ett alldeles särskildt skäl. Det är bekant, att utredningen af de med sjöförsäkringsväsendet sammanhängande frågorna under de senaste åren utgjort föremål för hans begrundande och arbete, hvarje stund som andra åligganden lemnade honom öfrig. Hoppet att inom kort kunna afsluta detta arbete på ett någorlunda tillfredsställande och för den praktiska tillämpningen användbart sätt föresväfvade honom allt jemt, men gång på gång kommo nya uppdrag och andra på förhand ej beräkneliga svårigheter emellan, och aflägsnade ånyo det mål, som han redan trott vara nära att vinnas. Betydliga förarbeten hafva emellertid blifvit gjorda. En ganska stor del af dem finnes kvar i sterbhuset, en annan del, som, huru mycket arbete än derpå nedlagts, visade sig icke lemna något användbart resultat, blef efter hand af honom förstördt. För det dryga arbetet med alla slags uträkningar och tabeller har Hultman under årens lopp användt flere medhjelpare, hvilka han af egna medel godtgjort.

För de direkta utgifter, som Hultman för denna sak under året 1874 fått vidkännas — deribland en utländsk resa — har han enligt Kongl. brevet till Statskontoret af den 31 December 1874 uppburit ersättning, i hvilken icke ingår någon godtgörelse för hans arbete. För detta, liksom för de säkerligen icke så obetydliga summor, som Hultman sedan dess utbetalt till sina medhjelpare i de med sjöförsäkringsfrågan sammanhängande arbetena, har han ingen ersättning af statsverket åtnjutit; och någon bestämd kännedom om beloppet af dessa summor torde nu mera, i följd af Hultmans oväntade frånfälle, icke kunna vinnas.

Med afseende å dessa förhållanden, då Hultman ej blott i sitt egentliga kall såsom lärare ådagalagt en ovanlig pligttrohet, nit och duglighet utan ock dessutom med oegennyttig beredvillighet och aldrig tröttnande arbetslust biträdt statsförvaltningen i flerfaldiga uppdrag mot ersättning, som i allmänhet varit ganska måttlig, i några fall ingen, och då han vid sitt alltför tidiga frånfälle efterlemnade fyra moderlösa barn, hvilka under sin uppväxande ålder icke hafva några andra tillgångar till sitt underhåll och uppfostran än den pension af sex hundra sjuttiofem kronor, som till dem samfäldt skall utgå ur elementarlärarnes enke- och pupillkassa, vågar jag i under-

dånighet hemställa, det täcktes Eders Kongl. Maj:t till Riksdagen aflåta nådig proposition att — mot det att Hultmans sterbhus ej mindre aflemnar till Kongl. Civildepartementet alla de af honom efterlemnade papper och handlingar, som höra till utredningen af frågan om sjöförsäkringsväsendets ordnande, än ock afstår från möjligen förefintliga anspråk på ersättning för förskjutna kostnader i och för till denna fråga hörande arbeten — Hultmans efterlemnade barn, sönerna Erik och Ivar, samt döttrarne Siri och Esther, må uppföras å allmänna indragningsstaten till åtnjutande af pensioner till belopp af trehundra kronor årligen till hvar och en af dem, att utgå från den 1 Maj innevarande år och till dess de fyllt 21 år.

På tillstyrkan af Statsrådets öfrige ledamöter behagade Hans Maj:t Konungen härtill lemna nådigt bifall samt förordna, att i öfverensstämmelse med ett af föredragande Departementschefen nu uppläst förslag nådig proposition i ämnet skulle till Riksdagen aflåtas af innehåll, bilagan litt. A vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

A. von Krusenstjerna.